



НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ

УДК 630*36

ДО ПИТАННЯ ПРО ВІДТВОРЕННЯ ЯЛИННИКІВ МІЖГІРЩИНИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

В.Ю. Атаманюк, магістр лісового господарства, лісничий
ДП «Міжгірське лісове господарство» Держлісагентства України*

Проблема ведення лісового господарства в ялинових лісах Карпат в цілому і лісокультурної справи, зокрема, особливо гостро постала внаслідок їх деградації через масове всихання похідних деревостанів наприкінці минулого і на початку поточного століть. Масштабне всихання одновікових монокультур ялини, створених в нетипових для них умовах, набуло державного значення. Серед головних причин цього негативного явища орієнтація при відтворенні лісів на головний вид, а не на деревостан корінного типу лісу та використання для лісовідновлення та лісорозведення не районованого насіння.

Одним із ефективних шляхів вирішення зазначеної проблеми та унеможливлення її негативних наслідків є підвищення стійкості та ефективності захисних функцій ялинників регіону на етапі їх відтворення. Особливо актуальним зазначене є для високогірних та приполонинних біогеоценозів, захисна роль яких загальновідома.

Щодо відтворення ялинників необхідно зазначити, що до недавня лише 1-5% зрубів залишалися під природне зарощування. Ще на 2-3% проектується заходи з сприяння появі природного поновлення. Така ситуація не відповідає природі лісу.

Проведеними дослідженнями встановлено, що навіть за сучасної технології проведення лісосічних робіт в умовах регіону досліджень на 15-20% лісокультурного фонду існує реальна можливість орієнтації на природне лісовідновлення. Ще на 30-40% зрубів можливе створення часткових лісових культур у місцях відсутності надійного підросту головних видів, на трелювальних волоках.

Сучасний стан ялинників Міжгірщини та їх інтенсивне всихання зумовили необхідність термінового здійснення комплексу заходів, спрямованих на оздоровлення і поліпшення якісного складу цих

* Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук, професор В.М. Маурер

насаджень, поновлення їх захисних властивостей та підвищення комплексної продуктивності. Інтегроване вирішення цих завдань можливе за рахунок суттєвого збільшення частки природного поновлення у загальних обсягах відтворення ялинових лісів внаслідок ширшого запровадження в практику складних (вибіркових і поступових рубок) з орієнтацією на формування різновікових ялинників за участі аборигенних листяних видів і максимально наближених за складом і формою до корінних деревостанів.

Проведені дослідження показали, що успішність природного поновлення деревних видів в районі досліджень, значною мірою, залежить від висоти над рівнем моря та експозиції схила. Відмінності його на висоті 1001 – 1200 м залежно від експозиції схилів (північних (А) і південних (Б) ділянки наведено на рисунку.

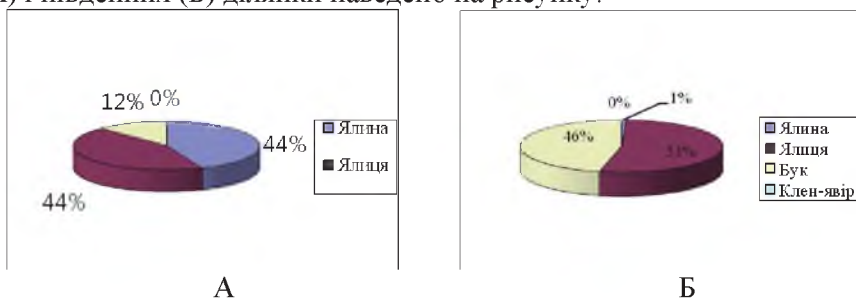


Рис. Розподіл природного поновлення лісотвірних видів на висоті 1001–1200 м над рівнем моря залежно від експозиції схилу (А – північні схили, Б - південні)

Такі ж відмінності в успішності природного поновлення головних лісотвірних видів залежно від експозиції схилу мають місце і на висотах 601 – 800 м і 801 – 1000 м над рівнем моря.

Враховуючи специфіку високогірних умов, де в ряді випадків створення штучних насаджень пов'язане із значними труднощами та небезпекою посилення ерозійних процесів внаслідок проведення робіт з обробки ґрунту і садіння сіянців, відтворення ялинників повинно бути зорієнтовано на максимальне використання природного поновлення. Природне поновлення дозволяє формувати лісостани в короткі терміни і з невеликими затратами, забезпечує за безперервного функціонального використання лісового біогеоценозу максимальне збереження місцевого генофонду цінних деревних видів та сприяє відтворенню біологічно стійких до несприятливих умов середовища, що особливо важливо в умовах антропоцену.